

**Pilisvörösvár Város Önkormányzata Képviselő-testületének
16/2011. (V. 30.) önkormányzati rendelete
a helyi jelentőségű természeti értékek védelméről
egységes szerkezetben a 23/2011. (IX. 05.), a 20/2019. (IX. 20.) és a 3/2022. (II. 25.)
önkormányzati rendelettel**

Pilisvörösvár Város Önkormányzatának Képviselő-testülete az Alkotmány 44/A. § (2) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 24. § (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli el:

1. §

A Képviselő-testület védetté nyilvánítja és helyi jelentőségű természetvédelmi területnek jelöli ki az 5. §-ban részletezett ingatlanokat „Pilisvörösvári erdők, tavak és patakok természetvédelmi terület” elnevezéssel, továbbá védetté nyilvánítja és természeti emlékeknek jelöli ki az 5. §-ban felsorolt egyes fákat és fasorokat.

2. §

A rendelet hatálya kiterjed a rendeletben megjelölt helyi természeti területekre és természeti emlékekre, valamint ezek tulajdonosaira, kezelőire, használóira.

3. §

(1) A helyi jelentőségű védett ingatlanok, természeti emlékek természetvédelmi kezelője Pilisvörösvár Város Önkormányzata.

(2) A természetvédelmi hatósági feladatokat Pilisvörösvár Város Polgármesteri Hivatalának jegyzője látja el.

4. §

(1) A helyi természetvédelmi területek védettségét az ingatlan-nyilvántartásba be kell jegyezni, és erről az ingatlantulajdonosokat értesíteni kell.

(2) A helyi jelentőségű védett természeti területen a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságot követően Pilisvörösvár Város Önkormányzatát elővásárlási jog illeti meg.

(3) A jogszabályokban meghatározott eljárások, korlátozások megszegőivel szemben, valamint jelen rendeletben foglaltakat megsértőkkel szemben a jegyző természetvédelmi bírságot szab ki a 33/1997. (II. 20.) Kormány-rendelet alapján.

5. §

(1) Az országosan védett növény- és állatfajok gyakori előfordulási helyei, illetve a helyi természeti értékek előfordulási helyei alapján a helyi jelentőségű védett terület részei az alábbi területek:

019/10 hrsz Zajnát-hegy, más néven Kopárok

019/11 hrsz	Zajnáthegy, más néven Kopárok
019/12 hrsz	Zajnáthegy, más néven Kopárok
032 hrsz	Zajnáthegy, más néven Kopárok
038/1 hrsz	Cseresznyés-erdő
038/2 hrsz	Cseresznyés-erdő
038/3 hrsz	Cseresznyés-erdő
038/4 hrsz	Cseresznyés-erdő
026/1 hrsz	Ór-hegy más néven Kerek-hegy
062 hrsz	Háziréti-patak
082/1 hrsz	Határréti-patak
082/2 hrsz	Háziréti-víztározó
093/2 hrsz	Háziréti-patak
0113/2 hrsz	Háziréti-patak
0124/2 hrsz	Háziréti-patak
0127/11 hrsz	Háziréti-patak
6307/4 hrsz	Kálvária-hegy
6307/2 hrsz	út
2381 hrsz	út
4500/6 hrsz	Kornéli-tó és Cigány-tó
4525/10 hrsz	Kacsa-tó
4588/1 hrsz	Nagy-tó, más néven Slötyi

(2)¹ A helyi természeti értékek előfordulási helyei alapján a helyi jelentőségű védett természeti emlékek az alábbiak:

6 hrsz	Templom téren található fehér eperfa (<i>Morus alba nigra</i>) és az általános iskola mellett található kislevelű hárs fasor (<i>Tilia cordata</i>)
617 hrsz	Alkotmány utcában található vadgesztenye fasor (<i>Aesculus hippocastanum</i>).
649 hrsz	Bányakápolna utcában található nagylevelű hársfák (<i>Tilia platyphyllos</i>)
699 hrsz	Gesztenye utcában található vadgesztenyefák (<i>Aesculus hippocastanum</i>).
678/1 hrsz	Budai Nagy Antal utcában található platánfák (<i>Platanus hybrida</i>) és hegyi juharfák (<i>Acer pseudoplatanus</i>).
689 hrsz	Vájár utcában található hegyi juharfák (<i>Acer pseudoplatanus</i>).
660 hrsz	Rákóczi utcában található japánakác fasor (<i>Sophora japonica</i>)
3148 hrsz	Hunyadi János utcában a Tavasz és Nyár utca között található japánakác fasor (<i>Sophora japonica</i>).
3871 és 0115 hrsz	temetőben található vadgesztenye fasor (<i>Aesculus hippocastanum</i>) és a temető bejáratánál található feketefenyő (<i>Pinus nigra</i>)

(3)² Zajvédelmi szempontból fokozottan védett területek: 047/2 és 044 hrsz.

¹ Módosította 3/2022. (II. 25.) önkormányzati rendelet 1. §-a. Hatályos 2022. február 26-tól.

² Beiktatta a 20/2019. (IX. 20.) önkormányzati rendelet 1. §-a. Hatályos: 2019. szeptember 21-től.

6. §

- (1) A Zajnát-hegy, más néven Kopárok és a Cseresznyés-erdő (019/10, 019/11, 019/12, 032, 038/1, 038/2, 038/3, 038/4 hrsz) helyi természetvédelmi terület.
- (2) A védetté nyilvánítás célja a Zajnát-hegy területén található változatos erdei élőhelyen a jelenlegi természetközeli állapotok fenntartása, az ott lévő természeti értékek megőrzése, hosszú távú fenntartása. A Zajnát-hegy több védett madár költőrevírijével szolgál, és természetes növénytakarójában több ritka védett növény található.
- (3) Ezen a védett természeti területen, a 033 hrsz-ú út mellett a 032 hrsz-ú ingatlanon található a Vércse-szikla. A defláció és a csapadékhatás következtében a szikla egy pihenő ragadozómadár képére emlékeztet. Tömegénél fogva jelentős az eróziócsökkentő hatása, mivel a meredek lejtésű területen a csapadékvíz gyors lefolyását és ennek következtében a lemosódást nagymértékben mérsékli. Anyaga kalcium-magnézium-karbonát, vagy ismertebb nevén dolomit.
- (4) Ezen a védett természeti területen, a 033 hrsz-ú út mellett a 032 hrsz-ú ingatlanon található az Iluska-forrás. Országos turistaút mellett fekszik, kedvelt kirándulóhely. Forrásvize esszenciális ásványi anyagokat, nyom- és mikroelemeket tartalmaz.
- (5) Az érintett ingatlanok jellegét, kiterjedését, a védetté nyilvánítás indokát, természetvédelmi célját, a helyrajzi számait, a védett területen lévő természetes, illetve természetközeli növénytakarásokat és azokon, mint élőhelyeken élő állatvilágot, valamint a védelmükre vonatkozó adatokat az *1. melléklet* képező kezelési terv tartalmazza.

7. §

- (1) Az Őr-hegy (026/1 hrsz) más néven Kerek-hegy védett természeti terület.
- (2) A védetté nyilvánítás célja: a területén található változatos erdei élőhelyen a jelenlegi természetközeli állapotok fenntartása, az ott lévő természeti értékek megőrzése, hosszú távú fenntartása. Az Őr-hegy a táj jellegzetes hegycsúcsa. A defláció és az ásványbányászatból származó porártalom-felfogó hatása miatt kiemelt jelentőségű.
- (3) Az érintett ingatlan jellegét, kiterjedését, a védetté nyilvánítás indokát, természetvédelmi célját, helyrajzi számát, a védett területen lévő természetes, illetve természetközeli növénytakarásokat, valamint a védelmükre vonatkozó kezelés tervét a *1. melléklet* tartalmazza.

8. §

- (1) Védett természeti terület a 062, 093/2, 0113/2, 0124/2, 0127/11 hrsz-ú Háziréti-patak, 082/1 hrsz-ú Határréti-patak és a 082/2 hrsz-ú Háziréti-víztározó. A Háziréti-patak táplálja és biztosítja a vízkészletét a Háziréti-víztározónak. Esetleges szennyeződése felmérhetetlen kárt okozna a tó élővilágában. A patak és tó vízgyűjtő területe sok védett madár költőrevírije.

- (2) Az érintett ingatlan jellegét, kiterjedését, a védetté nyilvánítás indokát, természetvédelmi célját, helyrajzi számát, a védett területen lévő természetes, illetve természetközeli növénytársulásokat, valamint a védelmükre vonatkozó kezelés tervét a *1. melléklet* tartalmazza.

9. §

- (1) Védett természeti terület a 6307/4 hrsz-ú Kálvária-hegy, a 6307/2 hrsz-ú és 2381 hrsz-ú út. A Kálvária-hegy a Kápolnával és a Kápolnához vezető stációkkal a környék jellegzetes képéhez hozzátartozik, és emiatt jelenlegi állapotának megőrzéséről gondoskodni kell.
- (2) Az érintett ingatlan jellegét, kiterjedését, a védetté nyilvánítás indokát, természetvédelmi célját, helyrajzi számát, a védett területen lévő természetes, illetve természetközeli növénytársulásokat, valamint a védelmükre vonatkozó kezelés tervét a *1. melléklet* tartalmazza.

10. §

- (1) Védett természeti terület a 4588/1 hrsz-ú Nagy-tó, más néven Slötyi területe.
Védett természeti terület a 4525/10 hrsz-ú Kacsa-tó területe.
Védett természeti terület a 4500/6 hrsz-ú Kornéli-tó és Cigány-tó területe.
- (2) A tavak a pilisvörösvári barnaszén-bányászkodás befejezését követően a bányaműtárgyak helyén létesültek, a műtárgyak vízzel történő elárasztásával. Közél nyolcvan év alatt kialakult az egyedi biocönózisuk, amely védelmet érdemel, és a táj arculatának elválaszthatatlan esztétikus látványt nyújtó része.
- (3) Az érintett ingatlan jellegét, kiterjedését, a védetté nyilvánítás indokát, természetvédelmi célját, helyrajzi számát, a védett területen lévő természetes, illetve természetközeli növénytársulásokat, valamint a védelmükre vonatkozó kezelés tervét a *1. melléklet* tartalmazza.

11. §

- (1) ³Védett természeti emlék a 6 hrsz-ú Templom téren található fehéreperfa (*Morus alba nigra*) és az általános iskola mellett található kislevelű hárs fasor (*Tilia cordata*). Szélcsökkentő szerepük mellett emelik a Templom tér esztétikus hatását.
- (2) Védett természeti emlék a 617 hrsz-ú Alkotmány utcában található vadgesztenye fasor (*Aesculus hyppocastanum*).
- (3) Védett természeti emlékek a 649 hrsz-ú Bányakápolna utcában található nagylevelű hársfák (*Tilia platyphyllos*).
- (4) Védett természeti emlékek a 699 hrsz-ú Gesztenye utcában található vadgesztenyefák (*Aesculus hyppocastanum*).

³ Módosította 3/2022. (II. 25.) önkormányzati rendelet 2. §-a. Hatályos 2022. február 26-tól.

- (5) Védett természeti emlékek a 678/1 hrsz-ú Budai Nagy Antal utcában található platánfák (*Platanus hybrida*) és hegyjuharfák (*Acer pseudoplatanus*).
- (6) Védett természeti emlék a 689 hrsz-ú Vájár utcában található hegyjuhar fasor (*Acer pseudoplatanus*).
- (7) Védett természeti emlék a 660 hrsz-ú Rákóczi utcában a játszótér és az óvoda előtt található japánakác fasor (*Sophora japonica*).

A fákat a századfordulótól az 1930-as évekig telepítette a belga részvénytársaság, amely a barnaszén kitermelésével foglalkozott. A fák idős koruk, deflációsökkentő- és porártalom-mérséklő hatásuk miatt természetvédelmi értéket képviselnek.

- (8) Védett természeti emlék a 3148 hrsz-ú Hunyadi János utcában a Tavasz és Nyár utca között található japánakác fasor (*Sophora japonica*). A fákat a Szabadság-liget parcellázása után telepítették. A fasornak porártalom-csökkentő szerepe van.
- (9) Védett természeti emlék a 3871 és 0115 hrsz-ú temetőben található vadgesztenye fasor (*Aesculus hippocastanum*) és a temető bejáratánál található feketefenyő (*Pinus nigra*). A vadgesztenye fasort és a feketefenyőt a temető parcellázásával egyidőben telepítették. Deflációsökkentő szerepük mellett, esztétikus képet nyújtanak a ravatalozó felé vezető úton.
- (10) A védetté nyilvánítás célja a vegetációs időszakban jelentős esztétikai értéket jelentő fák védelme.

Az érintett ingatlan jellegét, kiterjedését, helyrajzi számát, a *1. melléklet* tartalmazza.

12. §

- (1)⁴ Pótlásra kerülő egyed kizárólag túlkoros, minimum 12/14 cm törzskörméretű fa lehet. A pótlásra kerülő egyed kizárólag a védett fasor fafajának megfelelő lehet. Teljes fasor egységes kiváltása, cseréje esetén az eredeti fasor fafajától eltérő fajú fák ültetése megengedett, azzal a kikötéssel, hogy inváziós fás szárú növények (keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), mirigyes bálványfa (*Ailanthus altissima*), nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*), illatos császárfa (*Paulownia tomentosa*) és hibridjei, kései meggy (*Prunus serotina*), zöld juhar (*Acer negundo*)) telepítése tilos.
- (2) A védett fasorban lévő, valamint egyes védett egyedek természetes állapotának megváltoztatásához, kivágásához szükséges jegyzői engedélyt megelőzően a képviselő-testület bizottsága (PVKB) véleményt nyilvánít, kivéve, ha a fakivágás azonnali balesetveszély-elhárítás érdekében történik.
- (3) Tilos minden olyan tevékenység folytatása, amely a védelem alá vont természeti emlékek állapotát közvetlen vagy közvetett módon a természetvédelmi célokkal ellentétesen megváltoztatja vagy veszélyezteti.

13. §

⁴ Módosította 3/2022. (II. 25.) önkormányzati rendelet 3. §-a. Hatályos 2022. február 26-tól.

(1) Ez a rendelet kihirdetését követő 30. napon lép hatályba.

Pilisvörösvár, 2011. május 26.

Gromon István
polgármester

Dr. Krupp Zsuzsanna
jegyző

Jelen rendelet Pilisvörösvár Város Önkormányzatának Képviselő-testülete Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 12/2011. (IV. 04.) önkormányzati rendelet 42. §-a alapján kihirdetésre került Pilisvörösváron, 2011. május 30. napján.

Pilisvörösvár, 2011. május 30.

dr. Krupp Zsuzsanna
jegyző

Egységes szerkezetbe foglalt rendelet hitelül.

Pilisvörösvár, 2022. február 26.

dr. Udvarhelyi István Gergely
jegyző

1. melléklet a 16/2011. (V. 30.) önkormányzati rendelethez

1. A Zajnát-hegy, más néven Kopárok (019/10, 019/11, 019/12, 032 hrsz) és Cseresznyés-erdő (038/1, 038/2, 038/3, 038/4 hrsz) természetvédelmi terület természeti értékei

1.1. A terület rövid jellemzése, a védelem alá helyezés indokai

A dolomit vegetációja igen nagy számú védett fajnak ad otthont, melyek között sok a reliktum jellegű, így a dolomitkúpok egész növényzetét is reliktum jellegűnek tartjuk. Mint ilyen, kiemelt törvényi – és tényleges – védelem illetné. A szomszédos Budai-hegységhez tartozó Szénás-hegycsoport ezt meg is kapta, igaz az itteni vegetáció jóval háborítatlanabb. Ugyanakkor a Zajnát-hegyek – jelenleg nagyrészt tönkretett, illetve leromlott – növénytakarója is rehabilitálható lenne kb. 50 év alatt, és ezt követően – Pilisvörösvár városnak büszkeségre okot adva – hasonló értéket képviselne, mint a Budai-hegység Európa Diplomás Szénás-hegycsoportja. A **védett fajok nagy száma és jelentős egyedszámú** – nem egy esetben a Szénás-hegycsoportban élőkét meghaladó nagyságú – **populációi** azonban addig is **indokolják a terület védetté nyilvánítását**, mint a védett fajok génbankját, **génrezervátumát**.

1.2. Növénytársulások

Jelenleg a dolomitkopárok legnagyobb része fekete és erdeifenyővel van betelepítve, és a sziklagyepnek csupán töredékes, rontott állományai maradtak meg, illetve regenerálódnak, többek között a leégett fenyvesek helyén. A fenyőállományok általában sűrűk, a gypesztintjük igen gyér. A sziklagyepnek nem egy jellemző faja azonban kis egyedszámban, de jelen van túlélőként itt is, mint a lappangó sás (*Carex humilis*), deres csenkesz (*Festuca pallens*), magyar rozsnok (*Bromus pannonicus*), sziklai perje (*Poa badensis*), korongpár (*Biscutella laevigata*), a védett **kövér daravirág** (*Draba lasiocarpa*), **henye boroszlán** (*Daphne cneorum*), **árlevelű len** (*Linum tenuifolium*), **sárga kövirózsa** (*Jovibarba globifera ssp. hirta*), a fokozottan védett **magyar gurgolya** (*Seseli leucospermum*) és **Szent István-szegfű** (*Dianthus plumarius ssp. regis-stephani*), stb

A sziklagyepnek igen gazdagok védett fajokban. A fentiekben túl előfordul a **bunkós hagyma** (*Allium sphaerocephalon*), **sárga koronafürt** (*Coronilla coronata*), **hangyabogáncs** (*Jurinea mollis ssp. dolomitica*), **borzas vértő** (*Onosma visianii*), **ezüstaszott** (*Paronychia cephalotes*), **leánykökörcsin** (*Pulsatilla grandis*), **selymes boglárka** (*Ranunculus illyricus*), **hegyi árvalányhaj** (*Stipa pennata*), **kékes borkóró** (*Thalictrum minus ssp. pseudominus*), **tarka imola** (*Centaurea triumfetti ssp. aligera*), **gombos varjúköröm** (*Phyteuma orbiculare*), **nagy pacsirtafű** (*Polygala major*), **tarka kosbor** (*Orchis tridentata*).

Az eredeti vegetációt – a kitett dolomitgerincek sziklagyepi mellett – bokorerdők, mészkedvelő tölgyesek alkották (a mélyebb völgyekben, északias kitettségben, stb. értelemszerűen cseres-tölgyes, gyertyános-tölgyes fragmentumokkal). A fenyvesekben változó mennyiségben jelen vannak a molyhos-tölgyesek fajai is, főként a virágos kőris (*Fraxinus ornus*), néhol sajmeggy (*Cerasus mahaleb*), elvéve molyhos tölgy (*Quercus pubescens*), a védett **budai berkenye** (*Sorbus semiincisa*), valamint cserjék: sósakorbolya (*Berberis vulgaris*), húsos som (*Cornus mas*), egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*),

ostorménfa (*Viburnum lantana*), fagyal (*Ligustrum vulgare*), stb. Érdemes külön kiemelni a cserszömörce (*Cotinus coggygria*), a karsztbokorerdők egyik társulásalkotó fajának jelenlétét: több helyen jókora sarjtelepet alkotva tenyészik közvetlenül a dolomitgerincek északias áthajlásán. Ugyanígy az erdei gypszint több jellemző faja is megtalálható több-kevesebb mennyiségben, mint a bajuszoskásafű (*Piptatherum virescens*), erdei szálkaperje (*Brachypodium sylvaticum*), bablevelű varjúháj (*Sedum maximum*), a védett **turbánliliom** (*Lilium martagon*), a **madárfészekkosbor** (*Neottia nidus-avis*), **kétlevelű sarkvirág** (*Platanthera bifolia*), **fehér madársisak** (*Cephalanthera damasonium*), stb.

Az ismertetett társulások a védelemre tervezett területen az alábbi ingatlanokon fordulnak elő: 019/11, 032.

A dolomitkúpokra hajdan homok települt. Ez nagyrészt lehordódott, a kevésbé meredek hátakon és oldalakon azonban most is ott van, és a rögök lábát is mindenütt homoklepel fedi. A két alapkőzet határán gyakran dolomitmurvával kevert homokon érintkezik a két, florisztikailag közismerten rokonságot mutató növényzet, hisz az alföldi homokpusztáknak és a középhegységi dolomit-sziklagyepeknek sok közös faja van. Ezért is különösen érdekes és értékes terület ez, melyen kisebb-nagyobb állományokat alkotva megjelennek a nyílt és zárt homoki gyepek is: az

- **Évelő nyílt homokpusztagyep** (G1, Nyílt homokpusztagyep) és a
- **Homoki sztyepprét** (H5b Homoki sztyepprétek).

(Valaha homoki tölgyesek is lehettek itt, hiszen például a közeli, piliscsabai Homok-hegyen ma is megtalálhatók.)

A meszes homok és a dolomit itt élő közös fajai közül való sok egyéb közt a magyar szegfű (*Dianthus pontederæ*), a fényes sás (*Carex liparicarpus*), a naprózsa (*Fumana procumbens*), a mezei üröm (*Artemisia campestris*), a molyhos napvirág (*Helianthemum ovatum*), a karcsú fényperje (*Koeleria cristata*), a pusztai kutyatej (*Euphorbia seguieriana*), az ágas homokliliom (*Anthericum ramosum*), a pusztai ternye (*Alyssum tortuosum*), a homoki ibolya (*Viola rupestris*), a szibériai harangvirág (*Campanula sibirica*), a védett fajok közül a pedig az **apró nőszirm** (*Iris pumila*), a **hangyabogáncs** (*Jurinea mollis ssp. dolomitica*), a **fekete kökörcsin** (*Pulsatilla pratensis ssp. nigricans*), a **szürkés ördög szem** (*Scabiosa canescens*), a **homoki szalmagyopár** (*Helichrysum arenarium*), stb. Egymás közelségében jelenik meg két hasonló megjelenésű pázsitfűféle, a dolomiton élő deres csenkesz (*Festuca pallens*) és a homoki gyepek vezérnövénye a magyar csenkesz (*Festuca pallens*).

A homokpusztai növények közül kiemelendő a védett **homoki fátyolvirág** (*Gypsophila fastigiata ssp. arenaria*), a **homoki árvalányhaj** (*Stipa borysthénica*), a **homoki kocsord** (*Peucedanum arenarium*), a **homoki imola** (*Centaurea arenaria ssp. tauschéri*), a **homoki vértő** (*Onosma pseudarenaria ssp. tuberculata*), a **kései szegfű** (*Dianthus serotinus*), a **fényes poloskamag** (*Corispermum nitidum*).

A többnyire kunkorgó árvalányhaj (*Stipa capillata*) zárt homoki gyepekben jellemző az élesmosófű (*Chrysopogon gryllus*), a zászlós csüdfű (*Astragalus onobrychis*), a pelyhes zabfű (*Avenula pubescens*), a rezgőpázsit (*Briza media*), a kereklevelű harangvirág (*Campanula rotundifolia*), a buglyos zanót (*Chamaecytisus austriacus*), az aranyfűrt (*Aster linosyris*), a citrom kocsord (*Peucedanum oreoselinum*), és itt él a védett **Sadler-imola** (*Centaurea sadleriana*), a **tavaszi hérics** (*Adonis vernalis*), a **selymes boglárka** (*Ranunculus illyricus*), a

pusztai meténg (*Vinca herbacea*), a **kései pitypang** (*Taraxacum serotinum*), valamint elvétve a **kis holdruta** (*Botrychium lunaria*).

Az ismertetett társulások a védelemre tervezett területen az alábbi ingatlanokon fordulnak elő: 019/10-11.

Középhegységi jellegű, száraz, félszáraz és üde erdők – a dolomitvölgyek néhai, jelenleg tönkretett növényzetétől eltekintve – főként triász mészkő alapkőzeten, a Zajnát-hegyektől északra, a Cseresnyés-hegy környékén fordulnak elő:

- Cseres-tölgyes (L2a Cseres-kocsánytalan tölgyesek)
- **Mészkedvelő tölgyes** (L1 Mész- és melegkedvelő tölgyesek)
- **Gyertyános tölgyes** (K2 Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek)
- **Bükkös** (K5 Bükkösök)

Cseres és mészkedvelő tölgyesek zonális és extrazonális elhelyezkedésben, míg gyertyános-tölgyesek és bükkösök – a hegyek alacsony volta miatt – csak extrazonálisan, völgyekben, északias oldalakon alakultak ki.

A cseres-tölgyesek zömmel *Melica uniflora* típusú, részben másodlagos állományok, és nincs ugyan bennük sok védett faj, európai léptékben mégis igen értékesek: a Habitat Directive I. sz. mellékletében 91M0 kóddal szerepelnek a pannon cseres-tölgyesek, Natura 2000 jelölő társulásként. Szárazabb és üdébb állományrészeik egyaránt vannak, előbbiek gyepszintjében jellemző pl. a piros gólyaorr (*Geranium sanguineum*), a nagyvirágú méhfű (*Melittis carpatica*), a fürtös zanót (*Lembotropis nigricans*), a gumós nadálytő (*Symphytum tuberosum*), a baracklevelű harangvirág (*Campanula persicifolia*), a fekete zászpa (*Veratrum nigrum*), a sárga gyűszűvirág (*Digitalis grandiflora*), utóbbiakban az indás ínfű (*Ajuga reptans*), az erdei varázslófű (*Circaea lutetiana*), a májusi gyöngyvirág (*Convallaria majalis*), a göcsös görvélyfű (*Scrophularia nodosa*), az erdei tisztosfű (*Stachys sylvatica*), az olocsán csillaghúr (*Stellaria holostea*), a fénytelen galaj (*Galium schultesii*), stb.

A gyertyános-tölgyesek (a Habitat Directive I. sz. mellékletében 91G0 kóddal szerepelnek a pannon gyertyános-tölgyesek Natura 2000 jelölő társulásként) fajkészlete átlagos, említhetjük a gyepszintből a podagrafüvet (*Aegopodium podagraria*), az ujjas keltikét (*Corydalis solida*), a csalánlevelű harangvirágot (*Campanula trachelium*), a bükkös sást (*Carex pilosa*), a saláta boglárkát (*Ficaria verna*), a hagymás fogasírt (*Dentaria bulbifera*), a szagos mügét (*Galium odoratum*), a gombernyőt (*Sanicula europaea*), az orvosi tüdőfüvet (*Pulmonaria officinalis*), a széleslevelű és a sokvirágú salamonpecsétet (*Polygonatum latifolium*, *P. multiflorum*), a csodás ibolyát (*Viola mirabilis*), stb. Védett faj csak egy **nószófü** (*Epipactis* sp.) és a **farkasölő sisakvirág** (*Aconitum vulparia*) került elő eddig.

Az ismertetett társulások a védelemre tervezett területen az alábbi ingatlanokon fordulnak elő: 019/11, 032, 038/1.

Kis kiterjedésben, fragmentálisan előforduló élőhelyek, illetve társulások:

◆ **Patakmenti ligeterdők** (J4 – Fűz-nyár ártéri erdők)

Az Iluska-forrás környéki elegyes ligeterdőben fehér fűz (*Saslix alba*), szürke nyár (*Populus x canescens*), sőt magyar kőris (*Fraxinus angustifolia ssp. pannonica*) is előfordul, a lágyszárúak közül említésre méltó a fodros gólyaorr (*Geranium phaeum*), a szárnyas görvélyfű (*Scrophularia umbrosa*) és a védett **mocsári csorbóka** (*Sonchus palustris*). **(032 hrsz-ban)**

◆ **Mészki lejtősztyep** (H3a Lejtőgyepek egyéb kemény alapkőzeten)

A Cseresznyés-hegy tetején cserjésedő **sztyeprét** van, melyben védett fajok is előfordulnak, mint a **csillag őszirózsa** (*Aster amellus*) és a **dunai szegfű** (*Dianthus collinus*). **(038/1 hrsz-ban)**

◆ **Telepített akác**

Őshonos, gyakran unikális és európai direktívákban jegyzett növénytársulások helyét foglalja el, természetes élőhelyeket tesz tönkre a jelenlétével. Irtandó minden ilyen területről, leginkább a homokfelszínekről és dolomitkopárokról, illetve a környékükről is, mivel spontán terjeszedik. **(019/11 hrsz-ban)**

1. 3. A Zajnát-hegy, más néven Kopárok és Cseresznyés-erdő természetvédelmi terület kezelésének irányelvei

A részletes irányelveket a C típusú kezelési terv tartalmazza.

Korlátozások:

Az erdőben az erdészeti tevékenységet meghatározó ütemtervezést az erdő hosszútávú fenntartásának szem előtt tartásával kell elkészíteni.

1. 4 A Zajnát-hegy, más néven Kopárok és Cseresznyés-erdő természetvédelmi terület ingatlanainak adatai

Hely-rajzi szám	Terület (ha)	Művelési ág	Tulajdonviszonyok	Elhelyezkedés	Természetvédelmi érték
019/10	14,5000	erdő	61 magántulajdonos	Zajnát-hegyek DK-i része	erdei életközösség
019/11	95,6297	erdő, kivett gyepek, legelő, árok, agyaggödör, vízmosás	PPZRt	Zajnát-hegyek D-i része	erdei életközösség
019/12	10,4000	erdő, bányás	66 magántulajdonos	Zajnát-hegyek DNy-i része	erdei életközösség, geológiai tv érték
032	106,9285	erdő, kivett út	PPZRt	Fehér-hegy - Sziklatorony	erdei életközösség, dolomitgyepi növényfajok
038/1	79,0794	erdő, legelő, kivett út, vízfolyás, anyaggödör	PPZRt		
038/2	0,0922	Fásított terület	PPZRt		
038/3	0,5328	erdő	3 magántulajdonos		
038/4	1,0672	erdő, gyümölcsös	4 magántulajdonos		

2. Az Őr-hegy (026/1 hrsz) más néven Kerek-hegy védett természeti terület természeti értékei

2.1. A terület rövid jellemzése, a védelem alá helyezés indokai

A dolomit vegetációja igen nagy számú védett fajnak ad otthont, melyek között sok a reliktum jellegű, így a dolomitkúpok egész növényzetét is reliktum jellegűnek tartjuk. A **védett fajok nagy száma és jelentős egyedszámú** – nem egy esetben a Szénás-hegycsoportban élőkét meghaladó nagyságú – **populációi** azonban addig is **indokolják a terület védetté nyilvánítását**, mint a védett fajok génbankját, **génrezervátumát**.

2.2. Növénytársulások

Jelenleg a dolomitkopárok legnagyobb része fekete és erdeifenyővel van betelepítve, és a sziklagyepeknek csupán töredékes, rontott állományai maradtak meg, illetve regenerálódnak többek között a leégett fenyvesek helyén. A fenyőállományok általában sűrűk, a gypszintjük igen gyér. A sziklagyepek nem egy jellemző faja azonban kis egyedszámban, de jelen van túlélőként itt is, mint a lappangó sás (*Carex humilis*), deres csenkesz (*Festuca pallens*), magyar rozsnok (*Bromus pannonicus*), sziklai perje (*Poa badensis*), korongpár (*Biscutella laevigata*), a védett **kövér daravirág** (*Draba lasiocarpa*), **henye boroszlán** (*Daphne cneorum*), **árlevelű len** (*Linum tenuifolium*), **sárga kövirózsa** (*Jovibarba globifera ssp. hirta*), a fokozottan védett **magyar gurgolya** (*Seseli leucospermum*) és **Szent István-szegfű** (*Dianthus plumarius ssp. regis-stephani*), stb

A sziklagyepek igen gazdagok védett fajokban. A fentieken túl előfordul a **bunkós hagyma** (*Allium sphaerocephalon*), **sárga koronafürt** (*Coronilla coronata*), **hangyabogáncs** (*Jurinea mollis ssp. dolomitica*), **borzas vértó** (*Onosma visianii*), **ezüstaszott** (*Paronychia cephalotes*), **leánykőköröcsin** (*Pulsatilla grandis*), **selymes boglárka** (*Ranunculus illyricus*), **hegyi árvalányhaj** (*Stipa pennata*), **kékes borkóró** (*Thalictrum minus ssp. pseudominus*), **tarka imola** (*Centaurea triumfetti ssp. aligera*), **gombos varjúkőröm** (*Phyteuma orbiculare*), **nagy pacsirtafű** (*Polygala major*), **tarka kosbor** (*Orchis tridentata*). Az eredeti vegetációt – a kitett dolomitgerincek sziklagyeppei mellett – bokorerdők, mészkedvelő tölgyesek alkották (a mélyebb völgyekben, északias kitettségekben, stb. értelemszerűen cseres-tölgyes, gyertyános-tölgyes fragmentumokkal). A fenyvesekben változó mennyiségben jelen vannak a molyhos-tölgyesek fajai is, főként a virágos kőris (*Fraxinus ornus*), néhol sajmeggy (*Cerasus mahaleb*), elvétve molyhos tölgy (*Quercus pubescens*), a védett **budai berkenye** (*Sorbus semiincisa*), valamint cserjék: sóskaborbolya (*Berberis vulgaris*), húsos som (*Cornus mas*), egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), ostorménfa (*Viburnum lantana*), fagyal (*Ligustrum vulgare*), stb. Érdeemes külön kiemelni a cserszömörce (*Cotinus coggygria*), a karsztbokorerdők egyik társulásalkotó fájának jelenlétét: több helyen jókora sarjtelepet alkotva tenyészik közvetlenül a dolomitgerincek északias áthajlásán. Ugyanígy az erdei gypszint több jellemző faja is megtalálható több-kevesebb mennyiségben, mint a bajuszoskásafű (*Piptatherum virescens*), erdei szálkaperje (*Brachypodium sylvaticum*), bablevelű varjúháj (*Sedum maximum*), a védett **turbánliliom** (*Lilium martagon*), a **madárfészekkosbor** (*Neottia nidus-avis*), **kétlevelű sarkvirág** (*Platanthera bifolia*), **fehér madársisak** (*Cephalanthera damasonium*), stb.

Az ismertetett társulások a védelemre tervezett területen az alábbi ingatlanokon fordulnak elő: 026/1.

2. 3. Az Ór-hegy más néven Kerek-hegy természetvédelmi terület kezelésének irányelvei

A részletes irányelveket a C típusú kezelési terv tartalmazza.

Korlátozások:

Az erdőben az erdészeti tevékenységet meghatározó ütemtervezést az erdő hosszútávú fenntartásának szem előtt tartásával kell elkészíteni.

2.4. A Ór-hegy más néven Kerek-hegy természetvédelmi terület ingatlanainak adatai

Hely-rajzi szám	Terület (ha)	Művelési ág	Tulajdonviszonyok	Elhelyezkedés	Természetvédelmi érték
026/1	19,8747	erdő,	PPZRt	Ór-hegy	erdei életközösség

3. A Háziréti-patak, Határréti-patak és Háziréti-víztározó védett természeti terület természeti értékei

3.1. A terület rövid jellemzése, a védelem alá helyezés indokai

Kis kiterjedésben, fragmentálisan előforduló élőhelyek, illetve társulások:

Patakok és mesterséges tavak parti övezete és vizei (BA, Csatornák, szabályozott patakok, mesterséges tavak parti zónájában és közvetlen partközeli víztestében kialakult fragmentális mocsarak és kisebb hínarasok) Ilyen növényzet a Háziréti-patak, a Határréti-árok és a Háziréti-víztározó, illetve horgásztó mentén fordul elő. (062, 082/1, 082/2, 093/2,0113/2, 0124/2, 0127/11, 4500/6, 4525/10, 4525/12, 4588/1 hrsz-okban)

3.2. Fauna

A védelemre tervezett vizes élőhelyek közül a patakok jelenleg nem természetközeli módon szabályozottak, partjuk rendszeresen kaszált, többnyire hiányoznak a vízfolyást kísérő cserjék és fák, így búvó- és fészkelőhelyként kevésbé alkalmasak. A védelemre tervezett tavak partjai horgászati hasznosításuk miatt rendszeresen zavartak. A védelemre tervezett vizek minősége változó, szennyezettségük miatt a kényesebb vízi szervezetek ezekről az élőhelyekről hiányoznak. Megemlítendő néhány kérész- és szitakötőfaj, köztük a védett kisasszony szitakötő (*Calopteryx virgo*), fészkelési illetve táplálkozási szokásai miatt vízhez kötődő madárfaj: nádírgó (*Acrocephalus arundinaceus*), foltos nádiposzáta (*A. schoenobaenus*), jégmadár (*Alcedo atthis*). A partszegélyi megmaradt fák nyújtanak fészkelőhelyet a függőcinegének (*Remiz pendulinus*). A tavak fagymentes időszakokban átmeneti telelőhelyet nyújtanak a vöcsök- és főként a réce fajoknak, de időnként szürkegém (*Ardea cinerea*), sőt nagykócsag (*Casmerodius albus*) megjelenéséről is van faunisztikai adat.

A vízfolyásokban halak nem fordulnak elő, az állóvizekben haszonhalak élnek, védett halfaj jelenlétét nem sikerült megállapítani.

A vizes területek számos kétéltű fajnak nyújtanak szaporodó-helyet. Gyakori nászidőszakban az erdei béka (*Rana dalmatina*), a mocsári és tavi béka (*R. arvalis*, *R. ridibunda*). A farkos kétéltűeket a tarajos götte (*Triturus vulgaris*) képviseli. A vizeken és a partokon előfordul a vízisikló és a ritkább kockás sikló (*Natrix natrix*, *N. tessellata*), a medret kísérő gyepekben pedig a fűrge és a zöld gyík (*Lacerta agilis*, *L. viridis*).

A vízi és vízparti életközösség fennmaradását kedvezően befolyásolhatná a partok és a medrek környezetbarát kialakítása és a vízszennyezés csökkentése.

3.3. A Háziréti-patak, Határréti-patak és a Háziréti-víztározó természetvédelmi terület kezelésének irányelvei

A részletes irányelveket a C típusú kezelési terv tartalmazza.

3. 4. A Háziréti-patak, Határréti-patak és a Háziréti-víztározó természetvédelmi terület ingatlanainak adatai

Hely-rajzi szám	Terület (ha)	Művelési ág	Tulajdonviszonyok	Elhelyezkedés	Természetvédelmi érték
062	1,4754	kivett patak	önkormányzat	Háziréti-patak	vízi élőhely
082/1	2,0999	kivett patak	Önkormányzat	Határréti-patak	vízi élőhely
082/2	21,8356	kivett víztározó, gátórház	Önkormányzat, Rozmaring Kft	Háziréti-víztározó	vízi élőhely
093/2	0,9292	kivett patak	Önkormányzat	Háziréti-patak	vízi élőhely
0113/2	0,4294	kivett patak	Önkormányzat	Háziréti-patak	vízi élőhely
0124/2	1,4443	kivett patak	Önkormányzat	Háziréti-patak	vízi élőhely
0127/11	1,9573	kivett patak	önkormányzat	Háziréti-patak	vízi élőhely

4. A Kálvária-hegy és út védett természeti terület természeti értékei

4.1. A terület rövid jellemzése, a védelem alá helyezés indokai

A dolomit vegetációja igen nagy számú védett fajnak ad otthont, melyek között sok a reliktum jellegű, így a dolomitépök egész növényzetét is reliktum jellegűnek tartjuk. A **védett fajok nagy száma és jelentős egyedszámú** – nem egy esetben a Szénás-hegycsoportban élőkét meghaladó nagyságú – **populációi** azonban addig is **indokolják a terület védetté nyilvánítását**, mint a védett fajok génbankját, **génrezervátumát**.

4.2. Növénytakarások

Jelenleg a dolomitépök legnagyobb része fekete és erdeifenyővel van betelepítve, és a sziklagyepeknek csupán töredékes, rontott állományai maradtak meg, illetve regenerálódnak többek között a leégett fenyvesek helyén. A fenyőállományok általában sűrűk, a gyepszintjük igen gyér. A sziklagyepek nem egy jellemző faja azonban kis egyedszámban, de jelen van túlélőként itt is, mint a lappangó sás (*Carex humilis*), deres csenkesz (*Festuca pallens*), magyar rozsnok (*Bromus pannonicus*), sziklai perje (*Poa badensis*), korongpár (*Biscutella laevigata*), a védett **kövér daravirág** (*Draba lasiocarpa*), **henye boroszlán** (*Daphne cneorum*), **árlevelű len** (*Linum tenuifolium*), **sárga kövirózsa** (*Jovibarba globifera ssp. hirta*), a fokozottan védett **magyar gurgolya** (*Seseli leucospermum*) és **Szent István-szegfű** (*Dianthus plumarius ssp. regis-stephani*), stb

4.3. A Kálvária-hegy és út védett természeti terület kezelésének irányelvei

A részletes irányelveket a C típusú kezelési terv tartalmazza.

4. 4. A Kálvária-hegy és út természetvédelmi terület ingatlanainak adatai

Hely-rajzi szám	Terület (ha)	Művelési ág	Tulajdonviszonyok	Elhelyezkedés	Természetvédelmi érték
6307/2	0,0480	Kivett út	Önkormányzat	Kálvária-hegyi közút	
6307/4	4,4039	legelő	Hámori József	Kálvária-hegy	zárt dolomitép
2381	0,0933	Kivett kálvária	Pilisvörösvári Római Katolikus Egyházközség	Kálvária-hegyi út	

5. A Nagy-tó, Kacsató, Kornéli-tó és Cigány-tó védett természeti területek természeti értékei

5.1. A terület rövid jellemzése, a védelem alá helyezés indokai

Patakok és mesterséges tavak parti övezete és vizei (BA, Csatornák, szabályozott patakok, mesterséges tavak parti zónájában és közvetlen partközeli víztestében kialakult fragmentális mocsarak és kisebb hínarasok)

5.2. Fauna

A védelemre tervezett tavak partjai horgászati hasznosításuk miatt rendszeresen zavartak. A védelemre tervezett vizek minősége változó, szennyezettségük miatt a kényesebb vízi szervezetek ezekről az élőhelyekről hiányoznak. Megemlítendő néhány kérész- és szitakötőfaj, köztük a védett kisasszony szitakötő (*Calopteryx virgo*), fészkelési illetve táplálkozási szokásai miatt vízhez kötődő madárfaj: nádírigó (*Acrocephalus arundinaceus*), foltos nádiposzáta (*A. schoenobaenus*), jégmadár (*Alcedo atthis*). A partszegélyi megmaradt fák nyújtanak fészkelőhelyet a függőcinegének (*Remiz pendulinus*). A tavak fagymentes időszakokban átmeneti telelőhelyet nyújtanak a vöcsök- és főként a réce fajoknak, de időnként szürkegém (*Ardea cinerea*), sőt nagykócsag (*Casmerodius albus*) megjelenéséről is van faunisztikai adat.

Az állóvizekben haszonhalak élnek, védett halfaj jelenlétét nem sikerült megállapítani.

A vizes területek számos kétéltűfajnak nyújtanak szaporodó-helyet. Gyakori nászidőszakban az erdei béka (*Rana dalmatina*), a mocsári és tavi béka (*R. arvalis*, *R. ridibunda*). A farkos kétéltűeket a tarajos göte (*Triturus vulgaris*) képviseli. A vizeken és a partokon előfordul a vízisikló és a ritkább kockás sikló (*Natrix natrix*, *N. tessellata*), a medret kísérő gyepekben pedig a fürge és a zöld gyík (*Lacerta agilis*, *L. viridis*).

A vízi és vízparti életközösség fennmaradását kedvezően befolyásolhatná a partok és a medrek környezetbarát kialakítása és a vízszennyezés csökkentése.

5.3. A Nagy-tó, Kacsató, Kornéli-tó és Cigány-tó védett természeti terület kezelésének irányelvei

A részletes irányelveket a C típusú kezelési terv tartalmazza.

5.4. A Nagy-tó, Kacsató, Kornéli-tó és Cigány-tó természetvédelmi terület ingatlanainak adatai

Helyrajzi szám	Terület (ha)	Művelési ág	Tulajdonviszonyok	Elhelyezkedés	Természetvédelmi érték
4500/6	8,4998	kivett gyeplő, nádas, rét, árok, tó	Önkormányzat	tó	vízi és vízparti élőhely
4525/10	5,2726	kivett tó	Önkormányzat	tó	vízi élőhely
4588/1	5,3373	kivett tó	Önkormányzat	Nagy-tó	vízi élőhely

6. A természeti emlékek természeti értékei

6.1. Kezelési tervük

- A fák és fasorok kezelésének fő szempontja az egyedek minél hosszabb ideig való fenntartása jó kondícióban, egyidejűleg azonban figyelembe kell venni az élet- és vagyonbiztonság követelményeit is.
- A település belterületén lévő egyes fák és fasorok egészségi állapotát fel kell mérni, és rendelkezni kell a szükséges egészségmegővő intézkedésekről.
- A kiöregedett, vagy eltávolításra kerülő egyedeket azonos fafajból kell pótolni.

6.2. A természeti emlékek ingatlanainak adatai

Hely-rajzi szám	Terület (ha)	Művelési ág	Tulajdonviszonyok	Elhelyezkedés	Természeti emlék
6	0,7137	kivett közterület	Önkormányzat	Templom tér	Eperfa, japánakác fasor
617	0,2032	kivett közterület	Önkormányzat	Alkotmány utca	Vadgesztenye fasor
649	0,3178	kivett közterület	Önkormányzat	Bányakápolna utca	Nagylevelű hársfa sor
678/1	0,2001	kivett közterület	Önkormányzat	Budai Nagy Antal utca	Platán fasor, hegyijuhar fák
699	0,1917	kivett közterület	Önkormányzat	Geszténye utca	Vadgesztenye fasor
3148	0,3102	kivett közterület	Önkormányzat	Hunyadi utca	Japánakác fasor
689	0,2798	kivett közterület	Önkormányzat	Vájár utca	Hegyijuhar fasor
660	0,0729	Kivett közterület	Önkormányzat	Rákóczi utca	Japánakác fasor
3871	0,4909	kivett temető	Önkormányzat	temető	vadgesztenye fasor és a temető bejáratánál található feketefenyő
0115	3,7518	kivett temető	Önkormányzat	temető	vadgesztenye fasor

2. melléklet a16/2011. (V. 30.) önkormányzati rendelethez

„C” típusú kezelési terv

1. TERMÉSZETVÉDELMI CÉLKITŰZÉSEK

- A védett terület őrizze meg a táj jellegzetes értékeit, az élőhelyek természetes növénytársulásait és állatvilágát.
- Biztosítsa ezen biotópok kimagasló fajgazdagságának, biodiverzitásának fennmaradását. Óvja a terület védett és fokozottan védett növényeit és állatait, valamint a különösen gazdag rovar- és madárvilágot.
- A vizes élőhelyek ökológiai vízkészletét biztosítsa a meglévő vízi műtárgyakkal (illetve ezek átalakításával) történő helyes vízkormányzással akadályozza meg a vizek szennyeződését.
- Szolgálja a természeti és kulturális értékek megismerésére irányuló oktatást, turizmust, idegenforgalmat.
- Biztosítsa a tudományos kutatás lehetőségeit.
- A védett természeti területeken gazdálkodási és egyéb – iparhoz, mezőgazdasághoz – kapcsolódó tevékenység (pl. vonalas létesítmények építése) csak környezetbarát módon végezhető.

2. TERMÉSZETVÉDELMI STRATÉGIÁK

- A gyepművelésben a hagyományos, térben és időben mozaikos művelést (kaszálást) fenn kell tartani. A folyamatosan visszaerdősülni törekvő gyepterületeket rendszeres kaszálással kell fenntartani, a gyepek területarányát növelni kell.
- Az agresszíven terjedő invazív fás növényzetet (főleg akác és feketefenyő) a gyepekben vissza kell szorítani.
- A természetes erdők természetes, illetve természetközeli módszerekkel, fokozatosan újítandók fel.
- 5
- A különlegesen ritka növény- és állatfajok populációit fel kell mérni, védelmükre programokat kell indítani.
- A védett víztesteken a vízkormányzást természetvédelmi kezelésben kell tartani, és az üzemelés során a természetvédelmi érdekeket figyelembe kell venni.
- Monitorozni kell a természetvédelmi beavatkozások hatását az élőhelyekre.
- Az utak és egyéb vonalas létesítmények fenntartása, cseréje és újak létesítése csak a természetvédelmi hatóság által engedélyezett módon lehetséges.

⁵ Bekezdést törölte a 23/2011. (IX. 05.) önkormányzati rendelet 1. §-a. Hatályos 2011. 09. 05-től

3. TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI MÓDOK, KORLÁTOZÁSOK ÉS TILALMAK

3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

Fajok védelme

- A védelemre tervezett területeken élő fajok védelme külön intézkedést nem igényel.

Tulajdonviszonyok

- A rendezetlen tulajdonviszonyokat a vízfolyások egyes szakaszain, illetve egyes erdőtagokban rendezni kell.

Ipari, bányászati tevékenység

- A védett területen belül ipari tevékenység nem végezhető.
- A területen lévő felhagyott külszíni fejtések tájrendezését el kell végezni.
- A védett terület közelében működő ipari terület szennyező forrásait fel kell számolni, de legalábbis csökkenteni kell a kibocsátást.

Hulladékgazdálkodás

- A védett területeket a szeméttől, illegálisan lerakott törmeléktől folyamatosan meg kell tisztítani.
- A szennyvíztisztítás kérdését feltétlenül meg kell oldani, és az élővizek minőségét folyamatosan figyelemmel kell kísérni.

Közlekedés, vonalas létesítmények

- Új légvezetékek csak a madarak megfelelő védelmének biztosításával telepíthetők.

Oktatás, bemutatás

- A felhagyott bányák által feltárt geológiai rétegek bemutatásra érdemesek, ezért itt célszerű földtani bemutatóhely kialakítása. A Kálvária-hegy É-i oldalában lévő felhagyott bánya mellett a dolomitgyep növényzete is bemutatatható.

Látogatás

- A területek részben korlátozottan (horgásztavak területe) részben szabadon látogathatók (a turistautakkal feltárt erdőterület). A gépjárművek behajtását (a rendes gazdálkodás kereteiben szükséges esetek kivételével) meg kell akadályozni. A technikai sportok művelését (terepmotorozás, quadozás, terepkerékpározás) meg kell akadályozni.

Tudományos kutatás

- Az élőhely-rekonstrukciók, a természetvédelmi kezelések hatását, következményeit monitorozni kell.

Havária

- Havária esetén a természetvédelmi hatóság, illetve az általa feljogosítottak egyedi elbírálás alapján jogosultak cselekedni.

3.2. Művelési ághoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

Gyepkezelése

- A gyepekben terjeszkedő agresszív és tájidegen fajok (akác, feketefenyő, bálványfa, stb.) visszaszorításáról gondoskodni kell.

Erdők kezelése

Természetszerű erdők:

- A természetszerű erdők kezelését szabályozó erdőállomány-gazdálkodási tervekben érvényesíteni kell a természetvédelmi érdekeket (középtávú és éves szinten). A felújítás természetes úton, magról történhet.

Mesterséges erdők

- Azokat a feketefenyveseket, ahol a második lombkoronaszintben ott van a kőris, vagy a molyhos tölgy, esetleg bokorerdei cserjefajok (pl. cserszömörce), kíméletesen kell kitermelni, hogy az ott levő fajokból minimális mesterséges beavatkozással alakulhasson ki a termőhelynek megfelelő erdő.

Belterületek kezelése

- A fák és fasorok kezelésének fő szempontja az egyedek minél hosszabb ideig való fenntartása jó kondícióban, egyidejűleg azonban figyelembe kell venni az élet és vagyonbiztonság követelményeit is.
- A település belterületén lévő egyes fák és fasorok egészségi állapotát fel kell mérni, és rendelkezni kell a szükséges egészségmegővő intézkedésekről.
- A kiöregedett, vagy eltávolításra kerülő egyedeket azonos fajból kell pótolni